

Odustajanje od najavljenog smanjenja PDV-a radi povećanja plaća zaposlenih u javnom sektoru – loše za konkurentnost zemlje

Piše: **Ivica Brkljača**

Zagreb, 11.3.2020.

Vlada je odustala od snižavanja opće stope PDV-a na 24 posto – unatoč tome što je isto već bilo izglasano 2018. u sklopu tzv. trećeg kruga porezne reforme, a trebalo je stupiti na snagu 1.1.2020. – kako bi mogla financirati veliki rast mase plaća zaposlenih u državnim i javnim službama. Tako su porezni obveznici i gospodarstvo ostali bez cca 2 milijarde kuna poreznog rasterećenja jer je Vlada pristala na sindikalne zahtjeve za novim povišicama.

Stabilnost javnih financija očito se planira održavati na temelju snažnog rasta prihodne strane proračuna, a ne kontrolom rashodne strane državnog proračuna kako sugeriraju domaći i strani ekonomski stručnjaci da bi trebalo raditi.

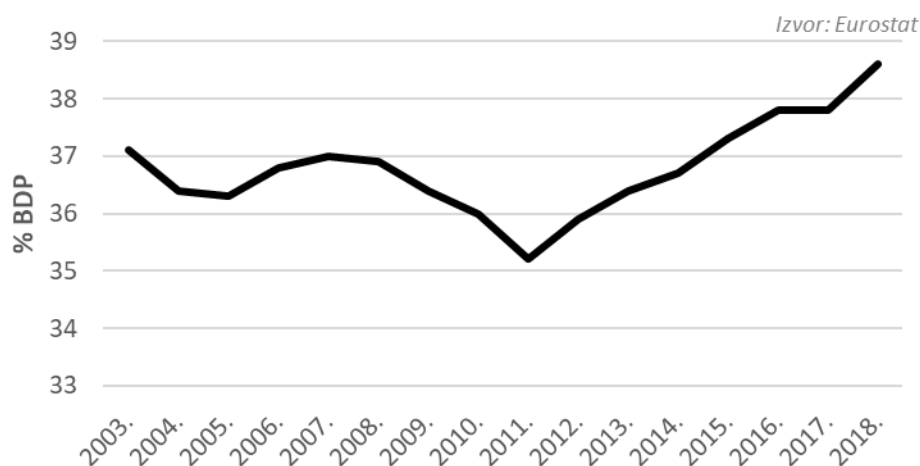
Porezni teret koji snose građani i hrvatsko gospodarstvo kontinuirano je previsok za ovu razinu razvoja, a tako će očito i ostati, što pak otežava postizanje viših stopa gospodarskog rasta koje su Hrvatskoj prijeko potrebne.

Točno je da je posljednjih godina došlo do blagog spuštanja nekih poreznih stopa (i to je poticajno je djelovalo na gospodarski rast!), no često se zaboravlja koliko su prethodno porezi bili dignuti. Podsjetimo samo ne neke odluke koje su Vlade donosile nakon izbijanja krize 2009.: povećanja opće stope PDV-a s 22 na 23 pa na 25 posto; uvođenje poreza na dividendu, kamate i na kapitalnu dobit; povećanje trošarine na cigarete i gorivo u više navrata itd. Hrvatska danas nema problema s deficitom državnog proračuna i rastućim javnim dugom, ali to je, kao što vidimo, prvenstveno posljedica višeg poreznog opterećenja odnosno znatnog rasta prihoda od poreza.

Porezno opterećenje danas je relativno veće nego ikad ranije u posljednjih 15-ak i više godina, što jasno možemo vidjeti na slici 1.

Slika 1.

Prihodi od poreza i doprinosa u RH od 2003. do 2018.

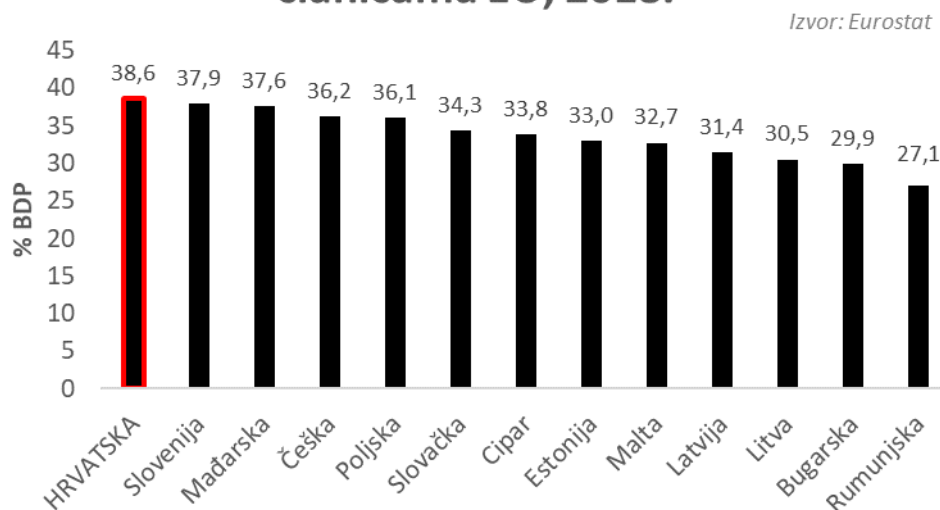


U 2018. od poreza i doprinosa prikupljeno je 38,6% BDP-a ili gotovo 148 milijardi kuna, što je čak 3,4 postotna boda BDP-a više nego primjerice 2011., a čak i u odnosu na vrhunac prošlog gospodarskog ciklusa, porezno opterećenje veće je za nemalih 1,7 postotnih bodova BDP-a.

Takva razina poreznih prihoda veća je nego u svim novijim članicama EU. To se jasno vidi na slici 2: kao druga najnerazvijenija zemlja EU, Hrvatska bi trebala biti u donjem dijelu ljestvice poretka, a ne na njenom čelu. To znači da je hrvatsko odstupanje tim izraženije jer su porezni prihodi znatno veći nego u osjetno razvijenijim novijim članica EU poput Slovenije i Češke (razvijenije zemlje mogu si priuštiti veće porezno opterećenje odnosno višu razinu javnih rashoda od slabije razvijenih, što je u ekonomskoj literaturi poznato kao „Wagnerov zakon“).

Slika 2.

Prihodi od poreza i doprinosa u novijim članicama EU, 2018.



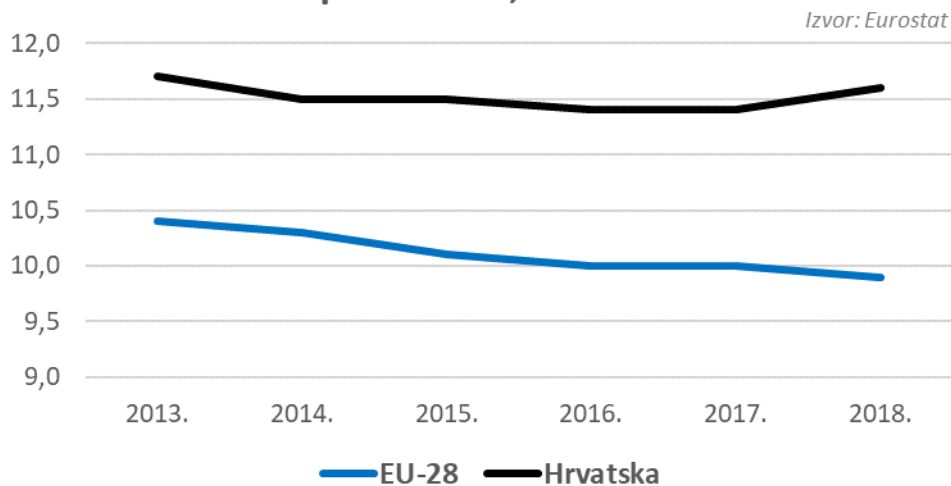
Takvo odstupanje ima i svoje konkretne posljedice u vidu slabije dinamike gospodarskog rasta: gotovo sve novije članice EU i dalje ostvaruju više stope gospodarskog rasta od RH iako bi bilo za očekivati da, nakon višegodišnje recesije i niske baze te kao najnovija članica EU, Hrvatska raste brže od drugih.

Ova razina porezne opterećenosti koči hrvatsko gospodarstvo, stoga je nužno da Vlada smanji poreze što prije. Bez obzira na pro-ciklički karakter takvog poteza u ovom trenutku, Hrvatska ne može i ne treba čekati da uđe u silaznu fazu gospodarskog ciklusa kako bi smanjila poreze.

Stabilnost javnih financija treba održavati prvenstveno kontrolom rasta mase plaće i racionalizacijom rashodne strane državnog proračuna, a ne održavanjem prekomjerne razine porezne opterećenosti gospodarstva i građana. Udio plaća zaposlenih u općoj državi u BDP-u i do sada je bio viši u Hrvatskoj nego što je u prosjeku EU, a razlika će se ovim potezima očito sve više povećavati (slika 3).

Slika 3.

Ukupne naknade zaposlenicima u sektoru opće države, % BDP-a



Odstupanje od snižavanja stope PDV-a kako bi se povećale plaće zaposlenih u državnom i javnom sektoru, negativno će djelovati na konkurentnost hrvatske ekonomije. Masa plaća rast će brže od rasta BDP-a, a tako snažan rast izdataka koji slijedi kao posljedica preuzetih obveza, može se pokazati naročito opasnim u svjetlu novih okolnosti oko koronavirusa i osjetnog usporavanja globalnog rasta (možda čak i recesije) koje izgledno slijedi. Svaki takav poremećaj u vanjskom okruženju može znatno utjecati na prihode državnog proračuna jer Hrvatska danas više nego ikad ranije ovisi o svojim vanjskotrgovinskim partnerima (udio izvoza roba i usluga danas čini oko 51% hrvatskog BDP-a).

Lipin panel stručnjaka procjenjuje da će ovaj potez Vlade negativno djelovati na najmanje dva od ukupno 103 indikatora na temelju kojih se izračunava Indeks globalne konkurentnosti (stabilnost javnih politika koje uređuju poduzetničko okruženje te na percepciju Vlade kao aktera koji promišlja dugoročno), a što bi, promatrano izolirano tj. bez utjecaja drugih pozitivnih i negativnih promjena, moglo rezultirati padom za jedno mjesto na globalnoj ljestvici konkurentnosti.

Odluka o odustajanju od najavljenog smanjenja PDV-a radi povećanja plaća zaposlenih u javnom sektoru **smanjuje konkurentnost**.

